

Taranenko G. G. Logical competence as an important feature of the communicative competence of agrotechnological university students.

Based on the analysis of general competencies and learning outcomes of students of agrotechnological specialties, we have provided a rational for the role of logical competence in the system of professional competences of Agrotechnological University students. It has been proved that communicative competence represents not only a sum of experience, communicative knowledge, skills, abilities, competences, which stimulates students' creative self-expression in the field of professional communication and provides the solution of a range of creative tasks. Communicative competence is also the ability of the person to establish rapport, communicate and listen to others. It is one of the most important personal and professional features of future professionals, in particular, people involved in the agrotechnological spheres. The article raises the issue that communication has specific requirements for the traits of personality, the most important of which is a communicative skill. It requires a future professional to solve a number of challenges, in particular, the development of his or her logical competence, which is defined as a set of skills and abilities necessary to perform any intellectual work and acquire new areas of knowledge.

Key words: logical competence, communicative competence, higher education, Agrotechnological University.

УДК 377/378.091.12-051: [159.9:316.444]

DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-68.46>

Тарасова О. В.

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДНИК ПСИХОЛОГІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Порушено проблему психологічної мобільності, що необхідна сучасному молодому фахівцеві для успішної професійної діяльності в новому інформаційному суспільстві. Здійснено теоретичний аналіз психолого-педагогічних джерел із проблеми розвитку психологічної мобільності фахівців, зокрема акцентовано увагу на теоретичному аналізі проблеми емоційного інтелекту майбутніх педагогів професійного навчання у процесі професійної підготовки, визначено та теоретично обґрунтовано психолого-педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту майбутніх педагогів професійного навчання. Обґрунтовано, що розвиток емоційної компетентності й емоційного інтелекту майбутніх педагогів професійного навчання є необхідною умовою психологічного здоров'я особистості, її ефективності у міжособистісній взаємодії та професійній діяльності.

Ключові слова: емоційний інтелект, психологічна мобільність, педагог професійного навчання.

Динаміка розвитку сучасного суспільства викликає потребу у фахівцях, які вміють аналізувати постійно мінливі соціально-економічні тенденції, реалізовувати нестандартні рішення в умовах високої конкуренції ринку, уникати стереотипних підходів у виробничій сфері діяльності, тобто бути психологічно мобільними. При цьому слід урахувувати зміну цільової спрямованості суспільства, міждисциплінарний характер професійної праці, зацікавленість суспільства в освічених громадянах із високим рівнем професійної підготовки, котра є гарантом успішної кар'єри та конкурентоспроможності на ринку праці.

Професійна успішність особистості, безсумнівно, пов'язана зі знаннями, вміннями й навичками, ерудицією та здатністю до мислення в цілому, тобто з рівнем загального інтелекту. Однак у більшості випадків високого рівня загального інтелекту виявляється недостатньо. Емоційний інтелект у широкому розумінні поєднує в собі здатність особистості до ефективного спілкування за рахунок розуміння емоцій оточення і вміння підлаштуватися під їхній емоційний стан. Таке вміння володіти собою й грамотно організовувати взаємодію є незамінним, якщо йдеться про підготовку педагогів професійного навчання, оскільки розвиток емоційної компетентності й емоційного інтелекту майбутніх педагогів професійного навчання є необхідною умовою психологічного здоров'я особистості, її ефективності у міжособистісній взаємодії та професійній діяльності. Необхідно враховувати також те, що діяльність фахівця, як правило, опосередковується і регулюється психічними відображеннями реальності, що безпосередньо йому відкривається і викликає певні емоційні стани, які він мусить аналізувати, регулювати, контролювати та використовувати.

Аналіз наукових досліджень із проблеми формування професійної мобільності особистості, зокрема професійної мобільності фахівців, визначив широкий спектр особливостей цього процесу відповідно до специфіки підготовки фахівців різного профілю. У науковій думці висвітлено досвід формування професійної мобільності майбутніх інженерів (М. Балакаєва, С. Капліна), фахівців технічного профілю (Л. Меркулова), студентів технічного університету (О. Малигіна), студентів інформаційних спеціальностей (В. Дюніна), викладачів вищої школи (Л. Амірова, Л. Горюнова, В. Гринько, Ю. Дворецька), майбутніх педагогів (Б. Ігосhev), соціальних педагогів (О. Безпалько) та ін. Взаємозв'язок професійної мобільності з професійним розвитком і становленням професійно успішної особистості розглядався С. Кугель, Т. Фроловим та ін.

Проблема розвитку емоційного інтелекту майбутнього педагога професійного навчання досліджувалась такими науковцями, як Г. М. Андреева, О. В. Білоконь, Д. Гоулман, Д. Карузо, Н. В. Коврига, Д. В. Люсін, Дж. Мейер, Е. Л. Носенко, П. Селовей.

Існує пряма залежність професійного становлення майбутнього педагога від рівня розвитку емоційного інтелекту, яка проявляється в усвідомленні особистістю емоційних переживань, пов'язаних із процесом між-особистісної взаємодії, адже саме ця взаємодія буде предметом подальшої професійної діяльності. Одним із аспектів підготовки студентів є процес розвитку емоційного інтелекту як сукупності здатностей, знань, умінь і навичок, що дозволяють людині управляти власними емоціями й, аналізуючи ситуацію спілкування, створювати сприятливу емоційну атмосферу в процесі комунікації.

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз проблеми емоційного інтелекту як складника психологічної мобільності майбутніх педагогів професійного навчання, визначити та теоретично обґрунтувати психолого-педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту як складника психологічної мобільності майбутніх педагогів професійного навчання.

Мобільна особистість – це самоактуалізувальна особистість, психічно здорова особистість, яка прагне до вершини свого психологічного розвитку за допомогою своєї внутрішньої активності. Така особистість характеризується цілеспрямованістю та самоорганізацією. Об'єктом її уваги і діяльності є не тільки зовнішній світ, але й вона сама, що проявляється в її почутті «Я», яке вміщує уявлення про себе й самооцінку, програму самовдосконалення, звичні реакції на прояв деяких своїх якостей, здатності до самоспостереження, самоаналізу та саморегуляції [3].

Для опанування нових технологій на новому робочому місці працівникові необхідно бути психологічно мобільним, адже психологічна мобільність до майбутньої професійної діяльності не є можливою без прояву професійної мобільності.

Сучасна гуманістична освітня парадигма вказує на недостатність кваліфікаційного підходу у сфері професійної освіти, оскільки в сучасному суспільстві виявляються такі тенденції: відбуваються принципові зміни в багатьох професіях, з'являються нові професії, зростає роль горизонтальної мобільності впродовж трудового життя людини, змінюється стиль життя на різних соціальних рівнях. Зважаючи на це, професійна підготовка повинна бути спрямована на підвищення психологічної адаптації та прояву особистісної активності й самостійності людини в постійно змінних соціально-економічних умовах життєдіяльності, тому її необхідно розглядати у взаємозв'язку з компетентнісним підходом.

В основу змісту поняття «професійна мобільність», як зазначає А. К. Маркова, покладено такі види професійної компетентності:

- спеціальна – володіння професійною діяльністю на досить високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток;
- соціальна – володіння спільною професійною діяльністю, співпрацею, а також прийнятими в цій професії прийомами професійного спілкування;
- особистісна – володіння способами особистісного самовираження та саморозвитку, засобами протистояння професійним деформаціям особистості;
- індивідуальна – володіння способами самореалізації та розвитку індивідуальності в межах професії, готовність до професійно-особистісного зростання [7].

Взаємозв'язок мобільності та компетентності, на думку Ю. І. Каліновського, полягає в динаміці сучасного життя. У ситуації стагнації суспільства мобільність суперечить компетентності, в динамічному суспільстві є прямий зв'язок між компетентністю та мобільністю: чим освіченіше (компетентніше) людина, тим вона мобільніше [1].

Психологічна мобільність у професійній діяльності проявляється як відкрита психологічна система, що володіє змінними особистісними характеристиками (пластичність, активність, емоційний інтелект та інші), що забезпечують зміну структури особистості на вимогу ситуації без деструктивних змін. Зміна стає можливою завдяки системній організації людини.

Отже, прояв психологічної мобільності під час професійної діяльності передбачає здатність особистості сприймати зовнішні впливи, бути здатною до змін залежно від ситуації. Бути мобільною особистістю – значить самоактуалізуватися і не знищувати свою особистісну активність, не зупинятися на досягнутому, а завжди йти вперед і до нового. Така людина створює нові схеми поведінки або модифікує вже наявні. Це дозволяє їй ефективніше взаємодіяти з навколишнім середовищем, постійно змінюючи та оновлюючи пов'язані з нею відносини. Однією з умов ефективності прояву психологічної мобільності є компетентність працівника, адже освічена особистість більш пластично може підлаштуватися під змінні умови. Це доводить, що мобільність вельми затребувана характеристика сучасної особистості.

Аналіз досліджень щодо психологічної мобільності показав, що цей процес проявляється за рахунок таких якостей та процесів, як активність, пластичність, саморегуляція, емоційний інтелект тощо.

Емоційний інтелект як рівень емоційної обізнаності людини, а також здатність розуміти емоції іншого набуває великого значення для забезпечення ефективного спілкування, що є дуже важливим для представників професій типу «людина-людина», зокрема педагогів. Емоційний інтелект дозволяє краще розуміти емоційний стан людини, вникнути у її проблеми, що дуже важливо для педагогів професійного навчання, результативність діяльності яких залежить саме від толерантності, альтруїзму, емпатії до учня, тактовності, уважності, вміння сприймати та розуміти.

Розвиненість емоційного інтелекту проявляється в умінні педагога встановлювати емоційний контакт як із колективом, так і з кожним учасником окремо, створювати на навчальних заняттях атмосферу взаєморозуміння і довіри, керувати почуттями та думками студентів, а також власними психоемоційними станами, тобто вміння залишати власні емоційні проблеми поза межами колективу і не проявляти їх у професійній діяльності. Цей феномен сприяє здатності майбутніх педагогів досліджувати і проектувати власну діяльність, міркувати й діяти у професійній галузі незалежно від чужої волі, обставин, самостійно здійснювати вибір і ухвалювати відповідальні рішення в ускладнених ситуаціях, виробляти індивідуальні стратегії поведінки та досягати поставлених цілей без надмірних вольових зусиль.

Важливо й те, що емоційний інтелект сприяє попередженню конфліктних ситуацій, які дуже часто можуть виникати у повсякденній професійній діяльності. Завдяки вмінню розуміти свої і чужі почуття та емоції, керувати ними педагог може спрогнозувати конфлікт та вжити відповідних превентивних заходів. Ураховуючи, що основу емоційного інтелекту педагогів становлять особистісні якості, що впливають на ефективність роботи з учнями, вирішення його проблем, визначають її успішність та ефективність, емоційний інтелект є необхідним складником їхньої професійної компетентності [8].

Досліджуючи сучасні уявлення про емоційний інтелект, Д. В. Люсін запропонував власну модель емоційного інтелекту. Емоційний інтелект розуміється як здатність до розуміння своїх і чужих емоцій та до управління ними. На думку Д. В. Люсіна, здатність до розуміння емоцій та управління ними перебувають в тісному взаємозв'язку із загальною спрямованістю особистості на емоційну сферу, з інтересом до внутрішнього світу людей (і до свого власного), схильністю до психологічного аналізу поведінки. Відповідно до цього, емоційний інтелект можна уявити як конструкт, який має подвійну природу. З одного боку, він пов'язаний із когнітивними здібностями, а з іншого – з особистісними характеристиками [5].

Емоційний інтелект, на думку М. А. Манойлової, – це здатність людини до усвідомлення, прийняття та регуляції емоційних станів та почуттів інших людей і самого себе [2].

Високий рівень сформованості досліджуваного феномена виявляється у таких характеристиках, як відчуття психологічного благополуччя, сумлінність, доброзичливість, відкритість до нового досвіду, емоційна стійкість, менша інтенсивність перебігу емоційних реакцій, які супроводжують різноманітні аспекти діяльності та спілкування особистості, низькі показники особистісної та ситуативної тривожності, переважання позитивних емоцій над негативними, більша помірність у виявленні негативних емоцій [9].

Основними ознаками розвинутого емоційного інтелекту є [6]:

– увага до себе, тобто правильне розуміння власних сильних і слабких сторін, своїх емоцій, а також самоповага на адекватному рівні;

– самоконтроль, управління власними емоціями, здатність діяти раціонально й адекватно реагувати на зміни.

– увага до інших, тобто розуміння емоцій інших людей і правильне реагування на них. Здатність співчувати та небайдужість до інших, визнання їхніх здібностей і талантів, а також навички спілкування.

– управління стосунками, що вміщує здатність керувати всіма типами стосунків, уникати зайвих конфліктів та успішно працювати в конфліктних умовах. Той, хто має такі здібності, може впливати на власне оточення та, в разі потреби, брати керування у власні руки й вести інших за собою.

Аналіз авторських концепцій емоційного інтелекту свідчить про те, що його структурні компоненти співвідносяться з певною групою здібностей, зокрема когнітивних, емоційних, особистісних, соціальних. Узагальнивши науковий доробок з означеної проблеми дослідження, у структурі емоційного інтелекту М. Шпак виділяє [11]:

1) раціональний (гностичний) компонент (система знань про сутність емоційних явищ, структуру емоційної сфери, функції та особливості прояву емоцій та почуттів; загальнокультурна компетентність; творче мислення, внаслідок якого емоційний інтелект є різновидом соціальної творчості);

2) емоційний компонент (емоційне самопочуття, уміння розуміти власні емоції та почуття, пізнавати емоційні стани інших людей, адекватно проявляти емоційне ставлення, емпатію, інтерес до іншої людини, перцептивно-рефлексивні уміння, високий рівень ідентифікації з виконуваними професійними та соціальними ролями, позитивна Я-концепція, адекватні вимоги діяльності (навчальної, професійної та ін.) психоемоційні стани; експресивні уміння);

3) конативний компонент (емоційна саморегуляція поведінки, діяльності, уміння керувати ситуацією міжособистісної взаємодії з іншими, застосувати конструктивні стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях, статусно-рольові позиції);

4) комунікативний компонент (гуманістична установка на спілкування, готовність вступати в діалогічні взаємини, знання про стилі спілкування, зокрема професійного, про особливості власного комунікативного стилю, загальні та специфічні комунікативні вміння, які дозволяють успішно встановлювати емоційний контакт із співрозмовником, культура мовлення).

У роботі Ю. В. Бреус емоційний інтелект визначено як складний конструкт ментальних здібностей, пов'язаних із оперуванням емоційною інформацією та формуванням емоційного досвіду людини. У дослідженні керувалися методологією двокomпонентної моделі емоційного інтелекту Д. Люсіна, в якій здатність до розуміння своїх і чужих емоцій та управління ними визначаються як структурні компоненти [4].

Аналіз дослідження Т. В. Шиян з окресленої проблеми засвідчив, що розвиток емоційного інтелекту студентів під час організації навчально-виховного процесу в закладі вищої освіти може ефективно відбуватися за таких психолого-педагогічних умов [10]:

1) залучення студентів до різноманітних видів діяльності: ігрової, проектної, кооперованої, дослідницької. Важливою характеристикою кооперованої діяльності є взаємодія з іншими, коли відбувається зіткнення думок, почуттів, емоційних станів. Коопероване навчання припускає безліч варіацій, його ефективність визначається наявністю таких компонентів, як позитивна взаємозалежність, взаємодія у малих групах, групова опрацювання результатів, рефлексія. У малих групах студенти навчаються виступати, аналізувати, вести дискусію, висловлювати свої думки, відстоювати погляди. Задля досягнення позитивних навчальних результатів студенти мають ефективно взаємодіяти з іншими, що передбачає необхідність рефлексії, оцінки й відчуття емоційного стану партнерів, уміння почути іншого. Це сприяє розвитку навичок розпізнавати власні емоції, стани та почуття інших у малій групі, керувати власними емоціями;

2) установлення паритетних відносин у системі взаємодії «студент – студент», «викладач – група студентів», «студент – група студентів». У контексті нашого дослідження значущою є роль викладача, від якого залежить емоційний мікроклімат на занятті, наскільки студенти відчують довіру, щирість, підтримку з боку педагога та одногрупників. Адже кооперовані види діяльності передбачають висловлення власних думок, підтверджених власним життєвим досвідом, який відрізняється від досвіду інших. Ефективним прийомом є надання викладачем власних суджень щодо проблеми або ситуації, шляхів поведінки, розповіді моментів свого досвіду. Це дає відчуття впевненості студентам, довіри до інших та до себе.

3) упровадження активних методів навчання («ажурна пилка», «піраміда», «мозкова атака» тощо). Активні методи – сукупність засобів цілеспрямованої міжособистісної взаємодії педагога й студентів, студентів між собою з метою розвитку особистості. Суттєвими для формування емоційного інтелекту студентів є такі ознаки активного навчання, як полілог – виключення домінування одного учасника над іншим, свобода думки; діалог – установлення рівно партнерських відносин між усіма учасниками взаємодії; сенсоутворення – утворення нового відчуття, змісту предметів і явищ у результаті зіставлення індивідуальних позицій, переконань із думками інших; свобода вибору – свідомо регуляція й активізація своєї поведінки, емоційних станів; рефлексія – самоаналіз, самооцінка своїх умінь та дій. Необхідно підкреслити, що основою для взаємодії учасників навчального процесу є зміст навчального матеріалу. Він має відповідати, по-перше, віковому та психологічному розвитку студентів, а по-друге – їхнім інтересам та уподобанням.

Висновки. Сучасному молодому фахівцеві для успішної професійної діяльності в новому інформаційному суспільстві необхідними є вміння продуктивно та творчо розв'язувати завдання і проблеми, використовувати сучасні технології під час розроблення нових зразків техніки, виявляти здібності до творчого професійного саморозвитку. Майстерність кваліфікованого фахівця потребує від нього активної інтелектуальної діяльності, постійного розвитку професійного мислення, емоційного інтелекту, вміння бути психологічно мобільним у будь-якій ситуації. Саме тому підготовка фахівців, здатних бути психологічно мобільними, є однією з найважливіших проблем сучасної професійної освіти.

У процесі професійної підготовки фахівців освітньої галузі необхідно сприяти підвищенню рівня сформованості емоційного інтелекту – важливої інтегральної особистісної характеристики. Адже здатність розуміти емоції, узагальнювати їх зміст, виокремлювати емоційний підтекст у міжособистісних взаємовідносинах, регулювати емоції, долати негативні психоемоційні спалахи, бути стійким до розчарувань є передумовами досягнення професійного успіху.

Використана література:

1. Александрова З. И. Социально-профессиональная мобильность в современном мире. *Вестник Костромского государственного университета*, 2008. № 3. С. 35–39.
2. Андреева И. Н. Азбука эмоционального интеллекта. Санкт-Петербург: БХВ-Петербург, 2012. 288 с.
3. Артюхова Т. Ю. Психологические характеристики мобильной личности, 2014. https://www.b17.ru/article/psychological_characteristics_of_mobile/.
4. Бреус Ю. В. Емоційний інтелект як чинник професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 Київ, 2015. 22 с.
5. Люсин Д. В. Современные представления об эмоциональном интеллекте Социальный интеллект. Теория, измерения, исследования. Москва: Ин-т психологии РАН, 2004. С. 29–36.
6. Мацевко Т. М. Дослідження емоційного інтелекту при формування лідерських якостей сержантського складу збройних сил України. *Проблеми екстремальної та кризової психології*, 2013. Вип. 14. Частина 1. С. 211–219.
7. Митина Л. М. Психология труда и профессионального развития преподавателя: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2004. 320 с.
8. Наконечна О. В. Структура емоційного інтелекту соціальних педагогів та соціальних працівників. *Молодий вчений*, 2017. № 6 (46). С. 260–263.
9. Носенко Е. Л., Коврига Н. В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції: монографія. Київ: Дніпропетровський національний університет, 2003. 158 с.
10. Шиян Т. В. Розвиток емоційного інтелекту студентів молодших курсів засобами дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням». *Педагогіка. Наукові праці*, 2012. Випуск 146. Том 158. С. 92–95.

11. Шпак М. Емоційний інтелект в контексті сучасних психологічних досліджень. *Психологія особистості*, 2011. №1(2). С. 282–288.

Referances:

1. Aleksandrova Z. I. Social-professional mobility in the modern world. Herald of Kostroma State University, 2008. No. 3. p. 35–39.
2. Andreeva I. N. The alphabet of emotional intelligence Spb.: BHV–Petersburg, 2012. 288 p.
3. Artyukhova T. Yu. Psychological characteristics of mobile personality, 2014. https://www.b17.ru/article/psychological_characteristics_of_mobile/.
4. Breus Yu. V. Emotional intelligence as a factor of future specialists' professional formation in sociology professions in higher educational institutions: Extended abstract of candidate's thesis for the sciences degree of psychologist: 19.00.07 Kiev, 2015. 22 p.
5. Lyusin D.V. Contemporary representations of emotional intelligence. Social intelligence. Theory, measurements, research. Moscow: Institute of Psychology, Russian Academy of Sciences, 2004. p. 29–36.
6. Matsevko T. M. Investigation of emotional intelligence in the formation of leadership qualities of the sergeant composition of the military forces of Ukraine. Problems of extreme and crisis psychology, 2013. Issue 14, Part 1. p. 211–219.
7. Mitina L. M. Psychology of labor and professional development of a teacher: student training manual for students of higher pedagogical institutions. Moscow: Publishing Center "Akademiya", 2004. 320p.
8. Nakonechnaya O. V. The Structure of the emotional intelligence of social teachers and social workers. Young Scientist, 2017. No. 6 (46). pp. 260-263.
9. Nosenko E. L., Kovriga N. V. Emotional intelligence: conceptualization of the phenomenon, main functions: monograph. Kyiv: Dnipropetrovsk National University, 2003. 158 p.
10. Shyian T. V. Development of emotional intelligence of junior students by means of discipline "English for specific purposes". Pedagogy. Scientific works, 2012. Issue 146. Volume 158. p. 92-95.
11. Shpak M. Emotional intelligence in the context of modern psychological researches. Psychology of personality, 2011. №1 (2). pp. 282-288.

Тарасова Е. В. Эмоциональный интеллект как составляющая психологической мобильности будущих педагогов профессионального обучения.

В статье затронута проблема психологической мобильности, необходимой современному молодому специалисту для успешной профессиональной деятельности в новом информационном обществе. Осуществлен теоретический анализ психолого-педагогических источников по проблеме развития психологической мобильности специалистов, в частности акцентировано внимание на теоретическом анализе проблемы эмоционального интеллекта будущих педагогов профессионального обучения в процессе профессиональной подготовки, определены и теоретически обоснованы психолого-педагогические условия развития эмоционального интеллекта будущих педагогов профессионального обучения. Обосновано, что развитие эмоциональной компетентности и эмоционального интеллекта будущих педагогов профессионального обучения является необходимым условием психологического здоровья личности, ее эффективности в межличностном взаимодействии и профессиональной деятельности.

Ключевые слова: эмоциональный интеллект, психологическая мобильность, педагог профессионального обучения.

Tarasova O. V. Emotional intelligence as a composition of psychological mobility for future professional education pedagoges.

The article addresses the problem of psychological mobility which is necessary for a modern young specialist for successful professional activity in the new information society. The theoretical analysis of psychological and pedagogical sources on the problem of development of psychological mobility of specialists is carried out. The study of the problem of formation of psychological mobility of future specialists in the system of institutions of vocational education has made it possible to identify a number of contradictions between the objective need of society in specialists who can build their professional trajectory in a constantly changing environment and the real state of vocational training; between social orders for the training of a psychologically mobile specialist and the impossibility of its full-fledged implementation in the conditions of the existing narrow-minded educational system. Attention was paid to theoretical analysis of the problem of emotional intelligence of future teachers of professional training in the process of professional training; psychological and pedagogical conditions of development of emotional intelligence of future teachers of professional education are determined. In addition, it is substantiated that in the process of professional training of specialists in the educational sphere it is necessary to promote the increase of the level of formation of emotional intelligence – an important integral personal character. The author substantiates that for efficient forming future specialists' psychological mobility during their training and engaging students to active work in the educational setting it is necessary to form a stable positive setting for the activity, a high level of motivation and understanding the activity content.

Key words: professional mobility, emotional intelligence, psychological mobility, vocational lecturer, professional training teacher, psychological readiness, professional thinking.